

Stockholms
universitet

Verksamhetsberättelse 2011

Tolk- och översättarinstitutet

ANSLAGSREDOVISNING	2
TÖI:S UPPDRAG	2
TÖI:S UPPGIFT OCH ANSVARSOMRÅDEN 2011.....	3
SAMHÄLLET BEHOV OCH YRKESLIVETS KRAV	3
Lagar och förordningar inom området.....	3
Yrkeslivets krav	4
Styrdokument	4
ORGANISATION	5
Beslutande organ	5
Beredande organ.....	5
TOLK- OCH ÖVERSÄTTARUTBILDNING INOM HÖGSKOLAN.....	6
Tolkutbildning	7
Översättarutbildning.....	7
Specialkurser för tolkar och översättare.....	7
Kontakter med omgivande samhälle och arbetsmarknad	7
KONTAKTTOLKUTBILDNING INOM FOLKBILDNINGEN, ANSLAG 17:14.3	8
Antal utbildningsanordnare	8
Söktryck och deltagare.....	8
Sammanhållen grundutbildning.....	8
Fördjupningskurser och tolkning för barn.....	8
Preparandkurser inför auktorisationsprovet samt rättstolkningskurser inför provet för speciell kompetens som rättstolk	9
Antal deltagare i preparand- och fördjupningskurser.....	9
Tillsyn	9
Rekrytering.....	9
Språkhandledar- och bedömarseminarier	10
TOLKUTBILDNING SAMT TECKENSPRÅKSLÄRARUTBILDNING ANSLAG 17 14:2.....	10
Utbildning.....	10
Tillsyn	11
Rekrytering.....	11
Planering av utbildningarna	11
Kommentarer till anslagsredovisningen	11
FRÄMJANDE AV FORSKNING OCH UTVECKLINGSARBETE.....	12
Egen forskningsverksamhet	12
Aktiviteter med anknytning till forskarutbildning.....	13
Förteckning över konferensdeltagande, publikationer etc.....	13
NATIONELLT, NORDISKT OCH INTERNATIONELLT ARBETE.....	13
INFORMATION OCH KOMPETENSUTVECKLING	14
KANSLI OCH FÖRVALTNING	14

Bilagor

1. Kort fakta om utbildningarna
2. Redogörelse för lärares akademiska verksamhet
3. Sändlista

VERKSAMHETSBERÄTTELSE för budgetåret 2011

ANSLAGSREDOVISNING

Verksamheten finansierades dels genom ramanslaget till TÖI (16.2:9 ap 5) dels genom medlen till förvaltning med mera under anslag 17 14:2 och 17 14:3. Från humanistiska fakulteten tilldelades TÖI 623 (147+476) tkr som resurs för lärares och professors forskning. Därtill fördelade TÖI medlen för bidrag till tolkutbildning inom folkbildningen med mera (anslag 17 14:2 ap 2 och 3 och 17 14:3).

Anslag år 2011 (tkr)	Anslag	Förbrukade medel
16 2:9 Tolks- och översättarinstitutet (ram)	12 056	12 056
Från humanistiska fakulteten: resurser för lärares forskning	147	147
Från humanistiska fakulteten: resurser för professors forskning	476	476
17 14:2		
ap 2 Bidrag till tolkutbildning och teckenspråklärarutbildning.	36 019 ¹	34 233
ap 3 Bidrag till Stockholms universitet för förvaltningskostnader vid TÖI	536	536
17 14:3 Bidrag till kontakttolkutbildning	16 782 ¹	16 782

TÖI:S UPPDRAG

Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) bildades 1986. Bakgrunden var förändrad invandring och behov av tolk- och översättarutbildning mer samlat än tidigare och i flexibla former för att kunna tillgodose de snabbt skiftande behoven av tolkutbildning (Prop. 1984/85:132). TÖI:s nationellt övergripande uppdrag inom området och möjligheterna till synergieffekter mellan högskoleutbildning och folkbildning var den främsta orsaken till att TÖI:s uppdrag 1991 utökades med ansvar för statsbidragen till tolkutbildning inom folkbildningen (prop. 1990/91:82). Sverige har därmed varit unikt i världen med ett särskilt tolk- och översättarinstitut, som inom sina ramar rymmer alla former av tolk- och översättarutbildning - med undantag för den militära tolkutbildningen. TÖI har, förutom Kammarkollegiet som auktoriserar tolkar och översättare, varit den enda aktören med övergripande nationella uppgifter på tolkområdet.

Regeringen beslöt i december 2011 att TÖI:s förordning ska upphöra den 1 juli 2012 och att de verksamheter som hänger samman med fördelning av statsbidrag till kontakttolkutbildning och utbildning av tolkar för döva, dövblinda och hörselskadade, vid samma tidpunkt flyttas till Myndigheten för yrkeshögskolan. Bakgrunden är att alla s.k. särskilda inrättningar inom högskolan avvecklas som en konsekvens av autonomireformen inom högskoleväsendet.

¹ 1 000 tkr överfördes under året från anslag 17 14:2 till 17 14:3 enligt regeringsbeslut 2011-08-25.

TÖI:S UPPGIFT OCH ANSVARSOMRÅDEN 2011

TÖI:s verksamhet handlade 2011, liksom tidigare, huvudsakligen om utbildning och utbildningsplanering.

TÖI har ansvar för statsbidrag till utbildningsformer där även andra myndigheter och organisationer verkar. Institutet ansvarar även för viss utbildning av lärare och handledare inom området. Ansvaret för utbildning av kontakttolkar och tolkar inom handikappområdet liksom att utbilda konferenstolkar för Europasamarbetet, innebär dessutom ett betydande arbetsfält med skiftande kontaktytor när det gäller integrations- och handikappfrågor liksom frågor som rör det europeiska samarbetet. TÖI:s uppgifter ställer därmed krav på en bred omvärldsbevakning.

Vid institutet finns samlad kunskap om utbildning och forskning inom området tolkning och översättning, om pedagogiskt arbete och utbildningsplanering inom olika utbildningsformer och därmed sammanhängande ekonomiska och administrativa frågor.

Verksamheten 2011 utgick från de uppgifter som definieras i TÖI:s förordning:

- anordna tolkutbildning och översättarutbildning
- fördela statsbidrag till kontakttolkutbildning mellan studieförbund och folkhögskolor, utöva tillsyn över sådan verksamhet samt följa upp och utvärdera utbildningen
- fördela statsbidrag till teckenspråkstolk- och teckenspråkläroverutbildning mellan folkhögskolor, utöva tillsyn över sådan verksamhet samt följa upp och utvärdera utbildningen
- svara för pedagogiskt och metodiskt utvecklingsarbete, initiera och samordna lexikaliskt arbete i för utbildningarna aktuella språk samt vara engagerat i terminologiskt arbete med invandrarspråk
- främja forskning och utvecklingsarbete
- verka för information och kompetensutveckling
- fungera som kontaktorgan i nordiskt samarbete.

Styrelsen för TÖI skall i sitt arbete beakta samhällets och yrkeslivets krav och forskningens utveckling.

SAMHÄLLETS BEHOV OCH YRKESLIVETS KRAV

Utöver sina mer explicita uppdrag ska, som nämnts, styrelsen för TÖI beakta samhällets och yrkeslivets krav.

Lagar och förordningar inom området

TÖI:s verksamhet hade under 2011, liksom tidigare, sina utgångspunkter i ett flertal lagar och förordningar som reglerar rätten och skyldigheten till kommunikation. Övergripande mål för verksamheten utgår även från riktlinjer för samhällets integrationspolitik, migrationspolitik, handikappolitik, språkpolitik och EU-samarbete.

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna innefattar bl.a. rätten till att förstå och kunna bli förstådd. Denna rättighet är en förutsättning för ett fungerande demokratiskt samhälle. Att kunna förstå och bli förstådd är också en förutsättning för att företrädare för samhällets organ skall kunna fullgöra sina offentliga åtaganden. Regering och riksdag har därför antagit lagar som styr användandet av tolk.

Samhällets åtaganden uttrycks i ett flertal lagar och förordningar: I Förvaltningslagens bestämmelse om tolk vid myndigheter (1986:223), Hälso- och sjukvårdslagens bestäm-

melse (1982:763) om allas rätt till vård på lika villkor, Förvaltningsprocesslagens (1971:291) bestämmelser om tolk vid myndighetsutövning samt (Förvaltningsprocesslagens och) Rättegångsbalkens (5 kap) bestämmelser om tolk vid domstol. Tolks yrkesroll och etik regleras i Lagen om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare (1975:689), Förordning om tolktaxa (1979:291), Förordning om auktorisation för tolkar och översättare (1985:613) samt Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I Hälso- och sjukvårdslagen åläggs landstingen att tillhandahålla tolk för döva, dövblinda och hörselskadade (1993:391).

Den nordiska språkkonventionen (SÖ 1982:93) som trädde i kraft 1987 ger nordiska medborgare rätt att använda sitt eget språk vid kontakter med myndigheter och offentliga organ i annat nordiskt land. Den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster (SÖ 1996:21) förstärker rätten till tolk för medborgare i de nordiska länderna i ärenden rörande socialt bistånd och sociala tjänster.

Sedan 2009 finns för första gången i Sverige en samlad språklag (2009:600) som bl.a. anger svenskans och andra språks ställning och användning i det svenska samhället. Lagen syftar också till att värna svenskan och den språkliga mångfalden i Sverige samt den enskildes tillgång till språk. Det svenska teckenspråket jämföras i språklagen med de nationella minoritetsspråken. I lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) regleras bland annat rätten att använda minoritetsspråk hos förvaltningsmyndigheter och domstolar.

Hösten 2010 antog EU ett direktiv (PE-CONS 27/10) som ska garantera misstänkta rätt till tolkning och översättning i brottmål.

Yrkeslivets krav

För att kunna beakta samhällets och yrkeslivets krav hade TÖI 2011 liksom tidigare kontinuerligt samråd och samarbete med en rad olika aktörer i Sverige, Norden och inom EU. Analyser av nationella, regionala och lokala tolkbehov ligger till grund för TÖI:s strategiska, långsiktiga planering av kontakttolkutbildning.

En del i kvalitetsarbetet innebar att på olika sätt främja de studerandes möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Detta skedde liksom hittills genom ett nära samråd med arbetslivsföreträdare, genom arbetsmarknadsdagar, auskultation, praktik och alumniverksamhet.

En besvärande faktor var även 2011 bristen på reglering av tolkförmedlingsverksamheten och kontakttolkningens instabila och osäkra arbetsmarknadsvillkor, vilket i hög grad befäster yrket som kontakttolk som ett genomgångsyрке och bidrar till det kontinuerliga behovet av att utbilda nya tolkar.

Även från företrädare för teckenspråkstolkar och skrivtolkar inhämtade TÖI rapporter om att osäkrare arbetsförhållanden börjat uppstå i och med att flera huvudmän valt att lägga ut utförandet av tolktjänsten på entreprenad.

Styrdokument

Förordning för tolk- och översättarinstitutet (SFS 1993:920)

Förordning om statsbidrag till kontakttolkutbildning (SFS 1991:976)

Regeringens proposition 2010/11:1 Folkbildning

” 2010/11:1 Universitets- och högskoleutbildning

Regleringsbrev: Anslag 16 2:9 ap 5, Tolk- och översättarinstitutet (ram),

Regleringsbrev: Anslag 17 14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen,
Anslagsposterna 2 och 3

Regleringsbrev: Anslag 17 14:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Regeringsbeslut 2005-06-02 (U2005/1577/SV)

Regeringsbeslut 2010-04-14 (U2010/2373/SV)

Beslut 1999-05-27 (Dnr 1346/99) av styrelsen för Stockholms universitet att TÖI:s högskoleanknutna verksamhet inordnas i den språkvetenskapliga sektionen fr.o.m. 1 juli 1999.

Beslut av styrelsen för Stockholms universitet att universitetets utbildningstolkenhet fr.o.m. bå 2000 skall ingå i TÖI:s organisation.

Stockholms universitets budgetbeslut avseende grundutbildning och forskning inom den humanistiska fakulteten.

Arbetsordning för styrelsen för Tolk- och översättarinstitutet

Humanistiska fakultetens besluts- och delegationsordning

ORGANISATION

TÖI vid Stockholms universitet är en sådan inrättning för särskilda uppgifter som avsågs i 3 kap. 8 § högskoleförordningen (Förordning 1998:1003). Institutet leds av en styrelse som utses av regeringen. Under styrelsen leds arbetet av en föreståndare. Institutet var 2011 organiserat i tre verksamhetsområden: Högskoleutbildning inklusive lärares forskning, kontakttolkutbildning inom folkbildningen samt utbildning på folkhögskola till tolk för döva, dövblinda och hörselskadade.

Beslutande organ

TÖI:s styrelse är det övergripande beslutsorganet och hade 2011 fem möten. Styrelsen minskade från nio ledamöter till sju och utgjordes 2011 av följande personer:

Biträdande generalsekreterare Anna-Carin Bylund, Folkbildningsrådet

Professor Östen Dahl (ordförande), Stockholms universitet

Avdelningsdirektören Åsa Hole, Kammarkollegiet

Professor Olle Josephson, Stockholms universitet

Auktoriserade rätts- och sjukvårdstolken Ali Labriz

Projektledaren Ulla Pålsson (vice ordförande), Domstolsverket

Avdelningsdirektören Kristina Yetkin, Specialpedagogiska skolmyndigheten

Beredande organ

Beredning av principiella frågor sker med berörda utbildningsanordnare, andra myndigheter och med yrkes- och intresseorganisationer inom området.

TÖI ingick i Kammarkollegiets rådgivande nämnd för tolk- och översättarfrågor. Övriga ledamöter representerade Domstolsverket, Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen, Sveriges kommuner och landsting, FAT², STTF³ samt Tolkservicerådet.

För planering av tolkutbildningarna inom folkbildningens ram hålls kontinuerligt samråd med Folkbildningsrådet, utbildningsanordnare, kommunala/landstingskommunala och privata tolkförmedlingar, brukarorganisationer, avnämare, myndigheter och tolkarnas yrkesföreningar. Flera berörda har dessutom under 2011 i olika konstellationer deltagit i samverkan kring specifika utbildningar, projekt, utvecklingsarbeten etc.

² Föreningen auktoriserade translatorer

³ Sveriges teckenspråkstolkars förening

Planering av utbildning av tolkar och översättare för europasamarbetet bereddes efter samråd med bland annat representanter för Europeiska kommissionens generaldirektorat för tolkning, med Europaparlamentets generaldirektorat för tolkning och konferenser, med de konferenstolkutbildare vid universitet i Europa som tillsammans med TÖI ingår i konsortiet för European Masters in Conference Interpreting (EMCI) samt med Association Internationale des Interprètes de Conférence (AIIC).

Utbildningsfrågor bereddes också direkt med Regeringskansliet som liksom alltid visade ett aktivt intresse för den direkta planeringen av utbildning för tolkar.

Beslut rörande TÖI:s högskoleutbildningar bereds i en särskild verksamhetsgrupp inom TÖI och efter samråd med berörda institutioner vid Stockholms universitet, andra universitet/högskolor eller andra samverkanspartners.

TOLK- OCH ÖVERSÄTTARUTBILDNING INOM HÖGSKOLAN

Enligt regleringsbrev för 2011 ska i TÖI:s verksamhet ingå att erbjuda tolk- och översättarutbildning för 120 studerande per budgetår och konferenstolkutbildning vartannat år för minst 10 studerande. Av årsredovisningen ska framgå verksamhetens omfattning, inriktning och totala kostnad.

År 2011 var totalt 276 studenter, varav 224 kvinnor, registrerade vid TÖI:s högskoleutbildningar. Antal registrerade på respektive kurs framgår av bilaga 1.

TÖI har sedan starten utarbetat kursplaner för mer än 140 olika utbildningar (exklusive delkurser) för tolkar och översättare; kurser med många olika språkinriktningar, av varierande längd och med varierande krav på särskild behörighet. Översättarutbildningar på grundnivå har sedan 2001 getts med inriktning såväl till som från svenska. I samtliga översättarutbildningar ägnas stor uppmärksamhet åt översättningsprocessen.

TÖI gav under året 18 olika högskoleutbildningar (kurser och program). Utbildningarna har liksom tidigare omfattat ett stort antal språk. Inför höstens utbildningar anordnades gemensamma introduktionsdagar då studenterna fick information om institutet och dess verksamhet. Skriftlig och muntlig utvärdering skedde både av delkurser och hela kurser.

I ett samarbete kring utbildningen av skrivtolkar mellan Södertörns folkhögskola, TÖI och Sveriges Television (SVT) gav TÖI en kurs i undertextning om 7,5 hp.

Tolk- och översättarutbildningarna vid TÖI kan läsas både på grundnivå och på avancerad nivå. Vissa av kurserna tar upp både översättning och tolkning. På grundnivå börjar studenten med Tolkning och översättning I och kan därefter fortsätta läsa antingen tolkning eller översättning ytterligare två terminer på heltid. Utbildningen kan ingå i en kandidatexamen i tolkning eller översättning, förutsatt att studenten har totalt 180 hp. Intresset för kursen Tolkning och översättning I, som gavs femte gången 2011, fortsätter att vara stort och nästan samtliga studenter valde att fortsätta till nivå II, antingen med översättning eller med tolkning.

På avancerad nivå kan studenterna läsa översättningsvetenskap och avsluta studierna efter ett år med en magisterexamen eller efter två år med en masterexamen. Här ges också vissa kurser som fristående kurser vilka är öppna för studerande från andra ämnen.

Genomströmningen på kandidat-, magister- och masterutbildningarna är jämfört med andra språkämnen mycket god, vilket resulterar i ett ansevärt antal examensarbeten på samtliga nivåer.

Tolkutbildning

En kontakttolkutbildning i spanska (Tolkning II och Tolkning III) om 60 hp avslutades 2011.

Höstterminen 2011 påbörjades en ny omgång av konferenstolkutbildning med 15 studerande med olika språkkombinationer av språken engelska, franska, tyska, spanska och finska. Utbildningen motsvarar 60 hp och ingår för första gången i ett masterprogram, vilket möjliggör för studenterna att gå vidare inom sitt specialområde konferenstolkning och också stärker möjligheterna till forskning inom området.

Höstterminen 2011 startade också den första omgången av kursen Tolkning, inriktning teckenspråk 60 hp som är ett samarbete mellan TÖI och de folkhögskolor som idag bedriver teckenspråks- och dövblindtolkutbildning.

Översättarutbildning

Översättarutbildningarna på grundnivå omfattade liksom tidigare flera olika källspråk och målspråk utifrån varje students bakgrund. Att inriktningen kan vara både till och från svenska ger utbildningen en helt unik profil. 2011 fanns bland studenternas språk t.ex. japanska, polska, grekiska och nederländska. För granskning av studenternas översättningar anlätades i stor utsträckning medarbetare vid språkinstitutioner vid Stockholms universitet samt yrkesverksamma översättare.

Under 2011 påbörjades masterprogrammet i översättningsvetenskap, med italienska respektive tyska som källspråk.

Specialkurser för tolkar och översättare

Under 2011 genomfördes en fortbildningskurs, Juridik för tolkar och översättare, 15 hp.

Kontakter med omgivande samhälle och arbetsmarknad

TÖI:s utbildningar har en given internationell dimension, eftersom de innefattar översättning och tolkning mellan två eller flera språk och många av institutets timanställda lärare kommer från andra länder och språkområden.

TÖI har kontinuerliga kontakter med EU:s tolk- och översättartjänster. Representanter från EU (även den svenska representationen i Stockholm) har varit involverade i utbildningarna som föreläsare och även som lärare på några delkurser.

Universitetets s.k. tredje uppgift, som innebär kontakter med det omgivande samhället, har haft en framträdande roll i TÖI:s arbete. Flera av institutets timlärare är yrkesverksamma tolkar eller översättare, vilket gör att studenterna får en god inblick i den framtida professionen.

Liksom året innan hade både översättar- och tolkstudenterna 2011 möjlighet att göra arbetsplatsförlagd praktik inom ramen för den valbara kursen Praktik inom tolkning/översättning, 7,5 hp. Kursutvärderingen visade att kursen uppskattades mycket av de studenter som deltog.

En arbetsmarknadsdag för både tolk- och översättarstudenter genomfördes under våren. Till denna dag var olika branschorganisationer samt företag inom tolk- och översättarsektorn inbjudna för att informera om sin verksamhet.

KONTAKTTOLKUTBILDNING INOM FOLKBILDNINGEN, ANSLAG 17:14.3

Antal utbildningsanordnare

TÖI har under 2011 gett statsbidrag till sex folkhögskolor och fyra studieförbundsavdelningar för kontakttolkutbildning av olika slag. Fyra folkhögskolor och tre studieförbund har anordnat sammanhållen grundutbildning. Sex folkhögskolor och två studieförbund har anordnat kontakttolkutbildningar utöver grundutbildningen. Sedan 2006 har 40 grundutbildningar genomförts och 12 grundutbildningar pågår totalt under ett år.

Söktryck och deltagare

695 personer i 40 språk sökte till cirka 180 platser på sammanlagt sju utbildningar på folkhögskolor och studieförbund med start i januari 2011 respektive augusti 2011 (4 sökande per plats). I oktober 2011 gjordes en ny antagning till de 5 grundutbildningar som började i december 2011 och januari 2012. Antalet sökande var 347 i 28 språk till cirka 115 platser (3 sökande per plats). Under 2010 och första hälften av 2011 nödgades TÖI minska antalet platser, på grund av att anslaget inte hållit samma takt som efterfrågan på utbildning, och inte kunnat täcka in alla genomförda kurser. Under andra halvåret 2011 kunde, p.g.a. kraftiga neddragningar under 2010, en viss återgång till tidigare volym ske.

Många sökande, särskilt i de mindre frekventa tolkspråken, avstår numera från att söka. Det har oftast inte gått att starta en grupp när de sökande varit alltför få. För dessa språk kan det ev. också ha inverkat att deltagarna nu måste söka studiestöd och inte per automatik beviljas stipendier. En analys bör göras av hur utbildningen kan läggas upp för tolkar i dessa språk. Tolkarna i de mindre frekventa tolkspråken, liksom deras uppdragsgivare, har under flera år upplevt att de har behov av utbildning, åtminstone av mindre omfattning, även om uppdragen inte är regelbundna.

Sammanhållen grundutbildning

Under 2011 bedrevs 12 grundutbildningar och 7 har avslutats. Utbildningarna har getts under ett år på halvfart eller två år på kvartsfart. Nästan alla moment utom de muntliga tolknings- och terminologiövningarna bedrivs nu på distans hos folkhögskolorna. 2011 deltog 327 i sammanhållen grundutbildning inklusive 14 som kompletterade tidigare avbruten utbildning. 96 fick utbildningsbevis på godkänt resultat från sammanhållen grundutbildning. Av de 96 har 4 fått utbildningsbevis efter separat validering/prövning för utbildningsbevis. Deltagare med följande mindre frekventa tolkspråk deltog under 2011 i sammanhållen grundutbildning; bulgariska, dari, kurmandji, mongoliska, swahili, thai, tigrinja och vietnamesiska samt minoritetsspråken sydsamiska och lulesamiska.

Utbildningsbevis från grundutbildningen till kontakttolk har blivit en kvalitetsindikator vid upphandlingar av tolkservice. I dag finns 517 tolkar i 35 språk med utbildningsbevis från sammanhållen grundutbildning som stått under tillsyn av TÖI.

Fördjupningskurser och tolkning för barn

Tolkningsteknik och tolketik vid tolkning för och med barn integreras i all grundutbildning och i alla fördjupningskurser. Fördjupningskurser har 2011 anordnats i följande ämnesområden:

Svåra tolksituationer

Rättspsykiatri

HBT-frågor i asyltolkningen

Fördjupning i rätts- och asyltolkning

Tolkning för ensamkommande barn

Sjukvård, fördjupning

Vårdsvenska

Idiomatiska uttryck

Prosodi

Rättsmedicin

Tolkningsövningar och språkhandledning inför bl.a. auktorisation och provning

Språkhandledarseminiarier

Preparandkurser inför auktorisationsprovet samt rättstolkningskurser inför provet för speciell kompetens som rättstolk

TÖI ska enligt uppdrag U2005/1577/SV genomföra en särskild utbildningsåtgärning för att öka antalet kvalificerade kontakttolkar för tolkbehoven i samband med instans- och rättsordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden. Utbildning har under 2011 skett för att öka antalet auktoriserade tolkar och tolkar med kompetens i rättstolkning samt rättstolkar i mindre frekventa tolkspråk.

Antal deltagare i preparand- och fördjupningskurser

Totalt har 373 personer deltagit i 30 kurser som förbereder för auktorisationsprov och rättstolkningsprov och för tolkning inom asylområdet och speciella rättssammanhang och 209 i övriga fördjupningskurser inom t.ex. sjukvård.

Tillsyn

TÖI har under året utövat tillsyn genom att delta i förkunskapstester inför grundutbildningen, samt i muntliga prov, och genom att hålla kontinuerlig kontakt med de ansvariga för utbildningen via telefon, e-post, möten och planeringskonferenser. Den löpande kontakten med utbildningsanordnarna tillsammans med TÖI:s särskilda villkor för statsbidragsgivningen och den skriftliga handledningen för grundutbildningen och vägledande studieplaner, liksom utbildningsanordnarnas skriftliga redovisning vid rekvisition av statsbidraget efter genomförd utbildning, är basen och förutsättningen för en enhetlig utbildning av hög kvalitet.

Två personer är utsedda av TÖI för att samordna grundutbildningen. De är lärare och kursansvariga för kontakttolkutbildningen på sin folkhögskola. De ansvarar för samordning av rekrytering och urval av sökande samt samordning av språkgrupper till olika utbildningsanordnare. De deltar i alla förkunskapstester och i flera muntliga prov för att upprätthålla den nationella nivån. De utarbetar och låter utarbeta realiprover, terminologiprover samt rollspel för proven. Samordnarna samråder regelbundet med TÖI i dessa frågor.

Under 2011 har TÖI besökt en preparandkurs på Wiks folkhögskola samt muntliga tolkningsprov på Härnösands och på Wiks folkhögskola samt på Studieförbundet Vuxenskolan Botkyrka/Salem. TÖI:s professor i översättningsvetenskap med inriktning mot tolkning har deltagit i ett tolkningsprov liksom i ett seminarium för språkhandledare och bedömare.

Rekrytering

Rekrytering av deltagare har under året framförallt skett genom information om utbildningarna på TÖI:s webbplats och utbildningsanordnarnas webbplatser samt genom

e-postinformation från TÖI och utbildningsanordnarna till tolkförmedlingar i olika delar av landet.

Språkhandledar- och bedömarseminarier

Tre kortare kurser/seminarier för språkhandledare och bedömare, med totalt 45 deltagare, har anordnats.

TOLKUTBILDNING SAMT TECKENSPRÅKSLÄRARUTBILDNING ANSLAG 17 14:2

Utbildning

Sammanlagt bedrevs 29 utbildningslinjer vid sju folkhögskolor. 314 årsstudieplatser i olika utbildningar utnyttjades. 51 tolkar slutförde sina utbildningar 2011. Flera av skolorna hade liksom tidigare år utbyte med motsvarande utbildningar framför allt i de nordiska länderna.

Den ettåriga komprimerade skrivtolkutbildningen visade alltså på ett lyckat resultat och en ny omgång startade höstterminen 2011. I samarbetet kring utbildningen mellan Södertörns folkhögskola, TÖI och SVT ingick liksom tidigare TÖI:s kurs i undertextning 7,5 hp.

Utvärderingen av den komprimerade teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen fortsatte 2011. De preliminära goda resultaten gjorde att ytterligare en ny omgång startade på hösten. Utbildningens första år bedrivs, liksom tidigare, delvis på distans.

Praktiken är en mycket viktig del av utbildningen. Modellen för fördelning av praktikplatser, som arbetats fram mellan företrädare för landstingens tolkcentraler och folkhögskolorna, tillämpades även 2011 och med relativt gott resultat. Praktikplatser söks både på tolkcentraler och hos privata entreprenörer. Från skolorna rapporterades om ökande svårigheter att få platser framför allt för de studerandes slutpraktik, vilket medförde ett omfattande merarbete för skolorna.

Liksom tidigare bedrevs 2011 ett nära samarbete mellan skolorna och lokala eller regionala dövföreningar med flera, i samband med Dövas dag, Hörseldagen etc. i syfte dels att ge de studerande ökade möjligheter till språkträning och få erfarenheter från olika språkmiljöer, dels att sprida kunskap om tolkyrket.

Trots uttalade behov från tolkkår och arbetsgivare om påbyggnadsutbildningar av olika slag ställs sådana kurser ofta in på grund av för få deltagare. Ett flertal kompletterande och/eller kompetenshöjande korta utbildningar för verksamma lärare och tolkar har dock genomförts bland annat i handledning av praktikanter. Sammanlagt har dessa kurser haft ett 40-tal deltagare.

I syfte att underlätta för de tolkstuderande att läsa vidare på högskolan har ett samarbete pågått mellan TÖI och folkhögskolorna för att delar av teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen ska ge högskolepoäng. Höstterminen 2011 antogs den första omgången studerande till kursen, som omfattar 60 hp.

Utvecklingsinsatser av många olika slag är nödvändiga för att upprätthålla och främja kvaliteten. Behovet var alltså stort av såväl lokala som samordnade och övergripande insatser. En sådan insats har varit att finna en ersättning för de uttjänta digitala pedagogiska verktygen för tolkövningar. Samarbetet med Center for Deaf Studies vid Bristol University kring utveckling av lärplattformen SignShared intensifierades. Ett avtal tecknades sommaren 2011 och tolkträningssystemet SignAssess kunde implementeras under hösten.

Under året dryftades ånyo farhågorna inför framtida brist på teckenspråklärare och tolklärare. Bland annat tycks intresset för teckenspråk minska och det är få som studerar teckenspråk på högskolan. Någon reguljär lärarutbildning med inriktning teckenspråk tycks tyvärr alltså inte vara ett realistiskt alternativ, utan det krävs andra lösningar för att kunna möta behoven inom de olika utbildningsformer där man undervisar i teckenspråk.

Tillsyn

Tillsyn och kvalitetssäkring görs på olika nivåer och genom uppföljning och utvärdering. TÖI:s system för statsbidragshanteringen är uppbyggt utifrån ett antal kriterier för kvalitet. Ekonomiska uppföljningar görs två gånger per år. TÖI följer dessutom upp verksamheten genom möten och kontinuerlig dialog med utbildningsanordnare och andra intressenter samt genom besök på skolorna. Under 2011 besöktes tre folkhögskolor.

Utvärderingen av den komprimerade teckenspråkstolkutbildningen fortgick och en uppföljande utvärdering av den andra omgången av den ettåriga skrivtolkutbildningen slutfördes. Bägge utvärderingarna genomfördes av extern pedagogisk expertis.

Rekrytering

De 500 tkr av anslaget som, enligt regleringsbrev för 2010, fick disponeras för rekryteringsinsatser användes till revidering av folkhögskolornas gemensamma portal blitolk.nu samt till att sprida information om utbildningarna via olika medier och på tunnelbanan, spårvagnar, bussar, m.m. i hela landet.

Planering av utbildningarna

Planering av utbildningarna har, i enlighet med regleringsbrevet, skett efter samråd med berörda handikapporganisationer. Deltagare i dessa återkommande samrådsmöten är SDR⁴, HRF⁵, FSDB⁶, VIS⁷, Unga hörselskadade, Dövblind ungdom, Sveriges Dövas ungdomsförbund och DHB⁸, TÖI samråder dessutom med Talför⁹, Tolkledarna¹⁰, STTF¹¹ och SVuF¹². Folkhögskolornas rektorer/utbildningsledare och TÖI hade flera möten kring planering och utformning av utbildningar.

Kommentarer till anslagsredovisningen

Från anslaget överfördes 1 000 tkr till anslag 17 14.2 Kontakttolkutbildning och året präglades av en viss försiktighet också på grund av regeringens avisering om att ändamål och verksamheter som finansieras med medel från anslaget skulle flyttas till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Utbildningarna är kostnadskrävande med bland annat en hög andel lärarledd undervisning och kan jämföras med konstnärliga yrkesutbildningar inom högskolan. Det innebär att fluktuation i antal studerande får markanta effekter för kostnadsbilden. Skolorna arrangerade också färre korta kurser än tidigare år. Trots detta var utnyttjandegraden högre än tidigare även om inte anslaget förbrukades fullt ut.

4 Sveriges Dövas Riksförbund

5 Hörselskadades Riksförbund

6 Föreningen Sveriges Dövblinda

7 Vuxendöva i Sverige

8 Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn

9 Tolkcentralernas Arbetsledarförening

10 Teckenspråkstolkföretag med arbetsgivaransvar

11 Sveriges teckenspråkstolkars förening

12 Sveriges vuxendövtolkars förening

PEDAGOGISKT UTVECKLINGSARBETE, TERMINOLOGISKT ARBETE

Boken Samhällsguiden reviderades liksom tidigare år på Fritzes förlag och med hjälp av bland annat TÖI. Boken utgör, liksom Juridik för tolkar och Tolkkunskap som TÖI tidigare tagit fram, studiematerial för tolkutbildningar tillsammans med tillhörande studiefrågor och terminologilistor som också utarbetas av TÖI.

Tolkordlistor är tvåspråkiga specialordböcker för tolkar och innehåller facktermer som behövs i samhällstolkning - inom juridik, medicin och inom det sociala området. Tolkordlistor är nödvändiga för god kvalitet i undervisningen av kontakttolkar. Den svenska Basordlistan används vid utarbetande och översättning av termerna till andra språk. Såväl Basordlistan som andra ordlistor fanns tillgängliga på TÖI:s webbplats.

Arbetet med en kurdisk tolkordlista resulterade 2011 i publiceringen av den fullständiga tolkordlistan för varieteterna nordkurdiska (kurmanci) och sydkurdiska (sorani) (Ordlista för tolkar svenska – kurdiska). Ett projekt för utformning av tolkordlistor som påbörjades under 2010 resulterade 2011 i publiceringen av en fullständig albansk tolkordlista (Ordlista för tolkar svenska – albanska), som liksom den kurdiska är baserad på Basordlistan. Båda ordlistorna publicerades, liksom TÖI:s övriga publikationer på området, av Fritzes förlag.

Under året anordnades seminarier för bedömare, tolklärare och språkhandledare från hela landet. Seminarierna för språkhandledare riktade sig såväl till nya som till redan verksamma språkhandledare.

FRÄMJANDE AV FORSKNING OCH UTVECKLINGSARBETE

Enligt sin förordning ska Tolk- och översättarinstitutet främja forskning och utvecklingsarbete inom tolkning och översättning. Denna uppgift fullgjordes på olika sätt.

Institutet ordnar öppna gästföreläsningar med svenska och utländska forskare. Institutet har också ett forskningsseminarium med de egna lärarna/forskarna, och där seniorforskare och doktorander från andra institutioner vid Stockholms universitet och även andra universitet och högskolor deltar. Att delta i seminariet är också ett viktigt inslag i studierna för det växande antal studerande som skriver examensarbete på avancerad nivå (magisteruppsats eller master-uppsats) i översättningsvetenskap vid TÖI.

Institutet har kontakter med forskare och lärare från andra institutioner, både inom Sverige och utomlands, som söker information om t.ex. litteratur och planerade internationella konferenser inom det översättningsvetenskapliga området. Den kurs på avancerad nivå, Översättningsvetenskaplig teori och metod I, 15 hp, som 2011 gavs för femte gången, lockade också nu studerande från andra institutioner.

Egen forskningsverksamhet

Flera av institutets medarbetare bedriver egen forskning, som under året presenterades för internationella kolleger bland annat på konferenser, genom vetenskapliga publikationer och genom gästföreläsningar i Sverige och utomlands. TÖI har två professorer som är viktiga för forskningspotentialen för institutets trovärdighet inom forskningen, både inom universitetsvärlden och vid externa kontakter. Båda professorerna har breda kontaktytor inom nationell och internationell översättningsvetenskap. Om detta vittnar t.ex. uppgifter som inbjuden talare vid konferenser och sakkunniguppdrag inom och utom landet. Under året hyllades den ena professorn genom en festskrift, utgiven på Benjamins förlag i Amsterdam och med bidrag från nationella och internationella kolleger.

Under 2011 stod TÖI som värd för en internationell vetenskaplig konferens med inriktning på kognitiva processer vid översättning och tolkning, Text-Process-Text: Questions in Process Oriented Research on Translation and Interpreting. Konferensen, som fick ekonomiskt stöd av Riksbankens jubileumsfond, lockade ett 60-tal deltagare.

Under 2011 presenterades resultaten av externa utvärderingar av all forskning inom Humanistiska fakulteten vid Stockholms universitet. Tolk- och översättarinstitutets forskning fick där mycket goda vitsord, och som en följd av detta har översättningsvetenskap utsetts som ett av fakultetens potentiellt ledande forskningsområden.

Liksom övriga lärare vid institutet har de båda professorerna också kontinuerliga kontakter med företrädare för de yrkesområden som institutet utbildar för, inom ramen för den s.k. tredje uppgiften.

Aktiviteter med anknytning till forskarutbildning

TÖI har länge haft som mål att få till stånd en forskarutbildning inom översättningsvetenskap. Under 2011 har glädjande nog de första stegen tagits på vägen mot en sådan utbildning. I juni inrättade Humanistiska fakultetsnämnden ämnet översättningsvetenskap för utbildning på forskarnivå och fastställde en allmän studieplan för utbildningen. Under hösten har arbetet gått vidare med att institutets styrelse har fastställt vilka kurser som obligatoriskt ska ingå i utbildningen. Förhoppningen är att medel ska kunna anvisas så att en första utlysning av platser i utbildningen ska kunna ske mot slutet av år 2012.

Flera av institutets lärare/forskare handleder redan idag doktorander, i olika ämnen, som skriver doktorsavhandling med översättningsvetenskaplig inriktning.

Förteckning över konferensdeltagande, publikationer etc.

I bilaga 2 finns en förteckning över TÖI-medarbetares externa kontakter och samarbeten, konferensdeltagande, vetenskapliga uppdrag och publikationer under 2011.

NATIONELLT, NORDISKT OCH INTERNATIONELLT ARBETE

TÖI ingick i konsortiet European Master in Conference Interpreting (EMCI), ett nätverk av framstående universitetsinstitutioner som enats kring en gemensam kvalitetsstandard för konferenstolkutbildning på post-graduate nivå. Nätverket har utarbetat en gemensam utbildningsplan som leder fram till nivån för vad som kallas European Master in Conference Interpreting. Inom ramen för samarbetet kring konferenstolkutbildning deltog TÖI i möten i Bryssel, Genève och Prag.

Inom ramen för EMCI deltog även TÖI i fortbildning för konferenstolk lärare liksom för IT-tekniker med ansvar för webbaserade övningskonferenser. Samarbete pågick också under året med EU:s institutioner kring tolkars och översättares arbetsmarknad och fortbildning. TÖI deltog 2011 i konferenser kring uppbyggandet av EMT (European Master in Translation).

Inom ramen för Erasmus-samarbetet har TÖI utbytesavtal med utländska universitet bland annat i syfte att öka lärarutbytet inom området. Tre gästforskare från olika europeiska universitet vistades på TÖI i kortare och längre perioder under året. Några utländska studenter togs emot via Erasmus, Nordplus eller som s.k. free movers.

TÖI anordnade tillsammans med Försvarets tolkskola en pedagogisk temadag kring rollspel i tolkutbildningar. Vidare anordnades ett seminarium om syntolkning.

Medarbetare på TÖI deltog också i slutkonferensen inom forskningsprojektet Tolkprojektet där TÖI har varit representerade i referensgrupper.

Ett första nordiskt seminarium om kontakttolkutbildning hölls i Oslo i maj. Deltagare var förutom TÖI företrädare för tolkutbildningar från Århus universitet, Oslo och Aakers högskola, kontakttolkutbildningen inom folkbildningen i Sverige och vuxenutbildningen i Finland. Temat för seminariet var bedömning av tolkning. På seminariet beslöts att ett uppföljande möte ska hållas i Stockholm i maj 2012 med temat tolkläro- utbildning. Man beslöt också att under 2012 söka Nordplus-medel för nätverks- och forskningssamarbete.

INFORMATION OCH KOMPETENSUTVECKLING

TÖI samråder med tolkförmedlingar, studievägledare, arbetsförmedlingar, tolk-, översättar- och arbetstagarorganisationer, myndigheter, m.fl. i syfte att utbyta information inom området och om utbildningsbehoven i landet. TÖI gav studievägledning och yrkesvägledning för dem som efterfrågar information om utbildning och studier, såväl inom högskola som inom folkbildning.

Riktlinjer, handböcker och kursplaner har utarbetats för utbildningsanordnare, lärare, cirkelledare och studerande. En särskild informationsbroschyr finns om möjligheten till praktik för TÖI:s översättarstudenter. TÖI har byggt upp ett nätverk för tidigare och nuvarande översättarstudenter där medlemmarna kan utbyta erfarenheter om översättning.

Service och informationen kring kontakttolkutbildning innefattade även förteckningar över tolklärare/språkhandledare, vägledande studieplaner, utbildningsmaterial med mera.

TÖI samarbetade under året med Kammarkollegiet i deras uppdrag att upprätta ett register över kontakttolkar som med godkänt resultat har genomgått grundutbildning för tolkar som genomförs med stöd av Tolk- och översättarinstitutet.

I samarbete med RFSL (Riksförbundet för sexuellt likaberättigande) anordnades inom folkbildningen en fördjupningskurs för tolkar kring frågor relaterade till homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT).

TÖI:s övergripande roll inom området medför även efterfrågan på allmän information om tolkning och översättning och om tolkservice/tolkjänst för olika grupper.

KANSLI OCH FÖRVALTNING

Under 2011 har det interna arbetet på TÖI kommit att domineras av de förestående förändringarna för TÖI som organisation som aviserades av regeringen i vår- och höstpropositionerna. Aviseringen om att anslaget för utbildning till tolk för döva, dövblinda och hörselskadade skulle flyttas till högskoleområdet (utgiftsområde 16) 2012 väckte många frågor hos bland annat rektorerna för de folkhögskolor som idag anordnar teckenspråks- och dövblindtolkutbildning liksom skrivtolkutbildning. TÖI har därför haft flera extramöten med rektorerna för att diskutera konsekvenser av att anslaget i framtiden kommer att användas både för högskole- och folkhögskoleutbildningar.

TÖI:s styrelse reagerade också på de aviserade förändringarna och pekade i skrivelser till Utbildningsdepartementet bland annat på att samarbetet mellan folkbildningens och högskolans kontakttolkutbildningar går förlorad vid en uppdelning av verksamheterna. Man pekade också på risken för att flertalet uppdrag i TÖI:s förordning skulle falla bort när TÖI:s förordning upphävs. Styrelsen underströk särskilt vikten av att utvecklingsmedel för kontakttolkutbildningen inom den nya myndigheten ställs till förfogande och att uppdraget att initiera lexikaliskt arbete på tolk- och översättningsområdet ges till någon instans, lämpligen Språkrådet.

Parallellt med förberedelsearbetet inför en verksamhetsövergång samt omorganisering av den del av TÖI som kvarstår inom Stockholms universitet har likväl det löpande arbetet fortgått.

Tyngdpunkten i TÖI:s arbete är nationellt övergripande ansvar, planering, genomförande och uppföljning av egen utbildning jämte planering, uppföljning och tillsyn av utbildningsinsatser inom folkbildningen.

TÖI:s strävan är att bevaka nationella behov av utbildning vilket innebär att språk och kurser ofta växlar från år till år. En strävan är också att inslaget av yrkeskompetens ska vara stort. Lärarkåren har därför, liksom tidigare, i hög grad bestått av yrkesverksamma tolkar och översättare. Behov av medverkan också av externa experter är stort. Ett stort antal olika kurser med många timanställda lärare ställer också stora krav på administrationen. Utbildningsadministration, planering, uppföljning och studievägledning åvilar personalen på TÖI.

Sammantaget kräver yrkesutbildningar till tolk och översättare stora resurser för att hålla god kvalitet och kostnaderna kan jämföras med kostnaderna för konstnärliga yrkesutbildningar inom högskolan.

Institutet har under 2011 varit organiserat i tre arbetsområden med en verksamhetsövergripande föreståndare och med stödfunktioner för IT, ekonomi- och personalhantering samt post, arkiv- och diarieföring. Under 2011 gjordes en nyrekrytering, en gästlärare i tolkning med inriktning på teckenspråkstolkning. Under året knöts till institutet även en forskare inom det översättningsvetenskapiga området med en femårig forskningsfinansiering från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Totalt uppgick personalen vid årets slut till 19 anställda (16 kvinnor, 3 män) varav 8 lärare/forskare.

Under 2011 har Stockholms universitet genomfört två stora förändringsarbeten inom den administrativa sektorn. Det ena berörde antagningsförfarandet där institutionernas/enheternas möjligheter att bedriva lokal antagning begränsades kraftigt. Det andra innebar en övergång till en ny version av Stockholms universitets webbplats. Båda förändringarna har medfört ett avsevärt merarbete på TÖI.

Institutet har haft en samverkansgrupp för samråd i personalfrågor mellan föreståndaren, de fackliga representanterna samt skyddsombud på TÖI. Ett antal verksamhetsanknutna planeringsdagar och en gemensam planeringsdag har hållits under året.

Personal har även deltagit i kurser i arbetsledning samt intern fortbildning i olika datasystem för studieadministration, personaladministration, lokalbokning och hemsidehantering.

Handlingsplanen för arbetsmiljö har under året förankrats på olika sätt i verksamheten. Personalen uppmuntrades till olika former av friskvård. TÖI:s miljösamordnare deltog i arbetet kring Stockholms universitets strävan mot miljöcertifiering.

KORTA FAKTA OM UTBILDNINGARNA 2011

- Totalt fanns 1 688 deltagare i de utbildningar som pågick under 2011
- Totalt pågick 89 utbildningar
- Merparten studerande var kvinnor
- Sammanlagt var det, förutom Stockholms universitet, 13 folkhögskolor och 4 studieförbund över hela landet som arrangerade utbildningarna
- Totalt omfattade utbildningarna ett 40-tal olika språk inklusive det svenska teckenspråket

Tolk- och översättarutbildning	2007	2008	2009	2010	2011
Högskola <i>(antal registrerade studenter)</i>					
Tolk- och översättarutbildning, gemensam grundkurs	46	42	50	51	44
Översättarutbildningar	83	95	119	130	110
Tolkutbildningar	17	11	13	23	61
Konferenstolkutbildning	-	-	-	-	13
Specialkurser	49	27	55	48	48
Antal lärare <i>(anställda vid TÖI)</i>	6	5	5	6	7
antal timarvoderade lärare	37	25	42	39	60
Tolkutbildning, folkbildning <i>(antal årsstudieplatser)</i>					
Inriktning teckenspråk- och dövblindtolkning	305	304	325	327	314
Inriktning skrivtolkning	7	6	10	13	11
Korta kurser (antal deltagare)	67	50	60	45	39
Kontakttolk					
Kontakttolkutbildning, grundutbildning, antal deltagare ¹	1348	1396	1039	1094	1087
<i>uttryckt i antal personer</i>				411	327
Övriga kurser, antal deltagare			527	279	582
Antal språk hos deltagarna	44	40	43	44	39
Antal pågående grundutbildningar ²	10	11	14	14	12

¹ 2007-2008 avser antalet summan av alla deltagare i samtliga grundutbildningars alla delkurser och i övriga kurser.

Från och med 2009 särredovisas grundutbildning och övriga kurser.

² Avser ett- eller tvååriga sammanhållna grundutbildningar

REDOGÖRELSE FÖR LÄRARES AKADEMISKA VERKSAMHET

Här följer en redogörelse för forskning, externa kontakter och samarbeten, konferensdeltagande, vetenskapliga uppdrag och publikationer under 2011

Forskarutbildning

Handledning

Birgitta Englund Dimitrova. Handledning av doktorand Elisabet Tiselius, doktorand vid Centrum för tvåspråkighetsforskning, Stockholms universitet och vid Universitetet i Bergen, Norge.

Birgitta Englund Dimitrova. Handledning av Kerstin Lindmark, doktorand i allmän språkvetenskap vid Institutionen för lingvistik, Stockholms universitet

Jan Pedersen. Handledning av doktorand Lars Jämterud, Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet.

Cecilia Wadensjö. Handledning av doktorand Magnus Dahnberg, Institutionen för moderna språk, Uppsala universitet.

Cecilia Wadensjö. Handledning av doktorand Camilla Warnicke, Hälsoakademin, Institutet för handikappvetenskap, Örebro universitet.

Externa kontakter och samarbeten

Anordnade konferenser, symposier och seminarier utanför institutet

Cecilia Alvstad. Intratextual Voices in Translation: Concepts, Discourses and Practices, Maison Suger, Fondation Maison des sciences de l'homme, 16-18 Suger, Paris VIe, France, March 14-15, 2011

Cecilia Alvstad Text-Process-Text: Questions in Process Oriented Research on Translation and Interpreting, Stockholms Universitet 17-19 november, 2011. Med finansiellt stöd från Riksbankens Jubileumsfond.

Cecilia Wadensjö. (tillsammans med Gunlög Sundberg och Karolina Wirdenäs, Nordiska språk) Arrangör av Interaktionsseminariet, månatligt forskningsseminarium om tal och social interaktion (2 av 5 seminarier ägde rum vid TÖI.

Cecilia Wadensjö. (tillsammans med Magnus Dahnberg) Arrangör av en dags pedagogiskt seminarium vid Försvarets tolkskola i Uppsala, Om rollspel i utbildning och examination av tolkar, Eget föredrag: Infallsvinklar på rollspel.

Föreläsningar utanför institutet

Cecilia Alvstad "Latinamerikansk litteratur i Skandinavien: urval, paratexter och översättningsval", Universitet i Tromsø 5 maj 2011. Gästseminarium. (Inbjudet föredrag, ref. Antonio Fábregas).

Cecilia Alvstad « La traducción de la literatura mundial: Estrategias textuales y paratextuales en traducciones escandinavas de las literaturas africanas, asiáticas y latinoamericanas ». Universitat Jaume I, Castellón. 15 februari, 2011, Gästseminarium (Inbjudet föredrag, ref. Joseph Marco).

Cecilia Alvstad "Hvordan vet vi at en oversettelse er god? Paneldebatt vid Norsk oversetterforenings høstseminar" 30 september-2 oktober, 2011

Cecilia Alvstad "Världens litteraturer – ett möte mellan texter". Panel med Margareta Petersson, Cecilia Alvstad, Leif Lorentzon, Magnus Röhl Göteborgs bokmessa 22-25 september, 2011

Cecilia Alvstad samtalsledare "Odemokratiska krafter gör något med vårt språk" med Mara Lee, Alex Bengtsson och Mette Moestrup. ABF, Göteborg 5 oktober 2011.

Morena Azbel Schmidt. Seminarium om tolkning för polisens handläggare av utvisnings- och avvsningsärenden på Polishögskolan 2011-11-08

Birgitta Englund Dimitrova. Föredrag vid fortbildningskurs för yrkesverksamma översättare i Malmö, anordnad av Översättarcentrum, november 2011. Föredragets titel: "Översättningsprocessen – aktuell forskning och egen reflektion"

Birgitta Englund Dimitrova. 3 gästföreläsningar vid Lomonosov Moscow State University, mars-april 2011: "Översättning och tolkning i Sverige på 2000-talet – utbildning och forskning", Explicitering som strategi i översättningsprocessen" och "Att översätta dialekt – ett översättningsproblem med olika lösningar."

Mats Larsson: Tjeckisk litteraturkväll. Översättaren Mats Larsson talar om Emil Hakl och hans bok Föräldrar och barn. Tora Hedin och Lova Meister berättar om tjeckisk litteratur på Aspekt förlag. Kafé Klavér i Stockholm den 12 maj 2011.

Bilaga 2

Cecilia Wadensjö. Föreläsning vid Planerings- och samrådskonferens (TÖI, folkhögskolor och studieförbund) "Forskning om tolkning och tolkutbildning.

Cecilia Wadensjö. Föreläsning inom kursen "Studie- och yrkesvägledning i ett mångkulturellt samhälle" (7,5 hp) vid Institutionen för pedagogik och didaktik, Studie- och yrkesvägledarprogrammet, Stockholms universitet.

Deltagande i konferenser, seminarier och symposier utanför institutet
Cecilia Alvstad Translating voice: voice as a travelling concept in the humanities" Vid Comparative Humanities: An Interdisciplinary Conference at Stockholm University / Södertörn University, 27-28 October 2011

Cecilia Alvstad "The Strategic Moves of Paratexts: World Literature through Swedish Eyes". Vid symposiumet World Literature and Literary Fields, A transdisciplinary symposium at Stockholm University, 20 maj 2011 (Inbjudet föredrag, ref. Stefan Helgesson).

Cecilia Alvstad Imágenes de Cuba en Noruega- el caso de textos de turismo KIK Conference 2011 Cuba, Universitetet i Bergen 29-30 augusti, 2011. (Med Åse Johnsen).

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande i humanistiska fakultetens konferens om den avancerade nivån.

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande med föredrag i konferensen 3rd International Conference on Public Service Interpreting, Alcalá, Spanien, april 2011. Föredragets titel: "From speech to writing intralingually: print interpreting for deafened adults".

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande i nordisk konferens om kontakttolkning, Oslo høgskole, maj 2011.

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande med föredrag i 2nd International Workshop on Research methodology of process studies, Giessen, Tyskland, juli 2011. Föredragets titel: "Translator style and process profiles? Translator interviews as data"

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande i arbetsmöte med Internationella slavistkommittén, Bautzen, Tyskland, augusti 2011.

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande i avslutningskonferens för Tolkprojektet, Lunds universitet, augusti 2011.

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande i konferens inom nätverket European Master in Translation, november 2011.

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande i konferens "Foreignization and domestication in translation", University of Eastern Finland, Joensuu, september 2011.

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande med föredrag i konferens om nyöversättning, Linnéuniversitetet, Växjö, oktober 2011. Föredragets titel: New wine in old wineskins? (Re)translating dialect"

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande i konferensen Text-Process-Text: Questions in Process Oriented Research on Translation and Interpreting, Stockholm, november 2011.

Birgitta Englund Dimitrova. Deltagande med föredrag i konferensen Översättning, stil och lingvistiska metoder, Göteborgs universitet, november 2011. Föredragets titel: "Översättarstil: definitioner och forskningsmetoder"

Mats Larsson: Deltagare i panelen (Civic activities and initiatives, cultural aspects, role of the Czechoslovak exile groups) i projektet Swedish-Czechoslovak Solidarity 1968-1989. F.d. Tjeckoslovakiska ambassaden i Stockholm (Floragatan 13) den 27 september 2011.

Mats Larsson: Deltagande i Text&Ton – en litterär soaré. Kafé Klavér i Stockholm den 17 november 2011.

Ulf Norberg. Deltagande med föredrag i konferensen "Språk och etik", VAKKI-SYMPOSIUM XXXI, Vasa, 11-12 februari 2011,

Ulf Norberg. Deltagande i SFÖ:s (Sveriges facköversättarförening) årskonferens, Malmö, 6-8 maj 2011.

Ulf Norberg. Deltagande med föredrag i konferensen "Text-Process-Text: Questions in Process Oriented Research on Translation and Interpreting", Stockholm, 17-19 november 2011.

Ulf Norberg. Deltagande med föredrag i konferensen "Translating Fictional Dialogue for Children", Barcelona, 12-13 november 2011.

Jan Pedersen. Deltagande i konferensen "Points of View in Language and Culture" I Krakow 14-15 oktober 2011

Jan Pedersen. Deltagande med föredrag på nittonde FIT världskongressens: "Bridging Cultures" i San Francisco, 1-4 augusti 2011. Föredragets titel: "Captioning Culture"

Bilaga 2

Jan Pedersen. Deltagande med föredrag på fjärde Media for All-konferensen i London 28 juni-1 juli 2011. Föredragets titel: "The Audiovisual Situation in Scandinavia".

Cecilia Wadensjö. Workshop tillsammans med Bengt Unde på "Nordisk seminar om utdanning og testning av tolkar till offentlig sektor", Høgskolan i Oslo, 9-10 maj 2011.

Cecilia Wadensjö. Arrangör av panel (tillsammans med Laura Gavioli, Modena, Italien) med titeln Exploring participants' orientation in interpreter-mediated interaction, på 12th International Pragmatics conference in Manchester, UK, 3-8 juli 2011 Eget föredrag: The work of yes/no questions in interpreter-mediated trials.

Förtroendeuppdrag

Uppdrag inom Stockholms universitet

Morena Azbel Schmidt. Ersättare i lärarförslagsnämnden, humanistiska fakulteten, Stockholms universitet

Uppdrag i vetenskaplig styrelse/nämnd

Birgitta Englund Dimitrova. Sveriges representant i Internationella slavistkommittén

Birgitta Englund Dimitrova. Ledamot av kommitté inom European Society for Translation Studies för beslut om tilldelning av stipendium till doktorand för deltagande i sommarskola inom översättningsvetenskap, till september 2011.

Birgitta Englund Dimitrova. Ledamot av 2 kommittéer inom European Society for Translation Studies: för översättning av översättningsteoretiska klassiker och för forskarutbildning inom översättningsvetenskap.

Birgitta Englund Dimitrova. Medlem i International Committee on Community Interpreting.

Medlem i redaktionskommitté

Birgitta Englund Dimitrova. Advisory Editor för tidskriften Perspectives: studies in translatology, utgiven av förlaget Multilingual matters, UK

Birgitta Englund Dimitrova. Medlem i Board of Referees för tidskriften Hermes, utgiven i Århus

Birgitta Englund Dimitrova. Medlem i Advisory Board för tidskriften Across languages and cultures, utgiven av Ungerska vetenskapsakademien, Budapest

Birgitta Englund Dimitrova. Associate Editor för tidskriften Interpreting, utgiven av Benjamins förlag, Amsterdam

Birgitta Englund Dimitrova. Medlem av International Advisory Board för tidskriften MTM, International Peer-Reviewed journal on Translation, utgiven i Grekland

Jan Pedersen. Medredaktör för tidskriften Perspectives: studies in translatology, utgiven av förlaget Routledge, UK

Cecilia Wadensjö. Medlem av advisory board för Interpreting, Journal on Studies of interpreting, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Cecilia Wadensjö. Medlem av editorial board för den internationella nättidskriften Translation & Interpreting, med säte i Sydney, Australien.

Enstaka uppdrag

Sakkunnig vid tjänstetillsättning

Birgitta Englund Dimitrova. Sakkunnig vid tillsättning av professur i English and Translation Studies, Tammerfors universitet, Finland (4 sökande).

Ledamot i betygsnämnd

Cecilia Alvstad. Ledamot i betygsnämnd vid disputation Isabel Tello, "La traducción del dialecto: análisis descriptivo del dialecto geográfico y social en un corpus de novelas en lengua inglesa y su traducción al español. Handedare Josep Marco. Universidad Jaume I. 16 februari

Cecilia Wadensjö. Ledamot i betygsnämnd vid disputation i Translation and Intercultural Studies vid Universitat Rovira i Vergili, Tarragona, Spanien.

Enstaka externa uppdrag

Birgitta Englund Dimitrova. Språkexpert i makedonska vid auktorisationsprov i tolkning, Kammarkollegiet.

Lektor/fackgranskare

Cecilia Alvstad. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Target, 1 artikel.

Cecilia Alvstad. Fackgranskning/peer-review för John Benjamins-volymen Proceedings of the EST Congress Leuven 2010: Treks and Tracks in Translation Studies. Redigeras av Magdalena Bartłomiejczyk, Reine Meylaerts, Sonia Vandepitte och Catherine Way.

Cecilia Alvstad. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Perspectives, 2 artiklar.

Cecilia Alvstad. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Southern African Linguistics and Applied Language Studies (SALALS)

Birgitta Englund Dimitrova. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Hermes, 1 artikel.

Birgitta Englund Dimitrova. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Across Languages and Cultures, 1 artikel.

Birgitta Englund Dimitrova. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Perspectives, 2 artiklar.

Birgitta Englund Dimitrova. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Target, 1 artikel.

Birgitta Englund Dimitrova. Fackgranskning/peer-review för antologibidrag att publiceras efter konferensen Critical Link 6, 4 artiklar.

Birgitta Englund Dimitrova. Fackgranskning/peer-review av antologibidrag efter European Society for Translation's kongress, 2 artiklar.

Jan Pedersen. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Perspectives, 1 artikel.

Jan Pedersen. Fackgranskning/peer-review för John Benjamins BTL 94, 1 artikel.

Cecilia Wadensjö. Fackgranskning/peer-review av fyra antologibidrag att publiceras på John Benjamin's förlag

Cecilia Wadensjö. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Perspectives: Studies in Translatology, (Taylor & Francis Group, 2 artiklar

Cecilia Wadensjö. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Communication & Medicine (De Guyter). 1 artikel.

Cecilia Wadensjö. Fackgranskning/peer-review för ett antologibidrag att publiceras på St Jeromes förlag (UK).

Cecilia Wadensjö. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Translation & Interpreting.org – The International Journal of Translation and Interpreting Research, 1 artikel.

Cecilia Wadensjö. Fackgranskning/peer-review för ett antologibidrag i Proceedings of the EST Congress Leuven 2010: Treks and Tracks in Translation Studies (John Benjamins).

Cecilia Wadensjö. Fackgranskning/peer-review för tidskriften Interpreter's Newsletter (Trieste), 1 artikel.

Medlem i vetenskaplig kommitté

Cecilia Alvstad. Intratextual Voices in Translation: Concepts, Discourses and Practices, Maison Suger, Fondation Maison des sciences de l'homme, 16-18 Suger, Paris VIe, France, March 14-15, 2011

Jan Pedersen. Medlem i vetenskaplig kommitté inför konferensen Media for All 4, Imperial College, London.

Cecilia Wadensjö. Medlem i vetenskaplig kommitté inför konferensen Critical Link 7, 2013, Glendon College of York University, Kanada.

Övriga uppdrag utanför institutet

Mats Larsson: Anställd som handledare i tjeckiska (25 %) på grund- och fortsättningskursen Litterärt översättarseminarium, 30 hp (Institutionen för Genus, kultur och historia), vid Södertörns högskola (2011-01-01–2011-06-30).

Mats Larsson: Medlem av Svenska institutets nämnd för undervisningsfrågor (2010-09-01–).

Jan Pedersen. Ordförande i ESIST, European Association for Studies in Screen Translation.

Cecilia Wadensjö. Kernefaglig expert i ackrediteringspanel, organiserad av ACE Denmark (Danska statens myndighet för utvärdering och ackreditering av utbildningar), med uppdrag att granska utbildningsprogrammen på kandidat- och mastersnivå vid Ålborgs och Århus universitet, med inriktning på språk och internationell affärskommunikation.

Publikationer av anställda vid institutet

Vetenskapliga publikationer (artiklar, monografier, recensioner)

Cecilia Alvstad, Adelina Hild and Elisabet Tiselius (eds). *Methods and Strategies of Process Research Integrative Approaches in Translation Studies*. Amsterdam: John Benjamins. 2011. 377 pages.

Cecilia Alvstad, Stefan Helgesson, and David Watson (eds). *Literature, Geography, Translation: The New Comparative Horizons*. Cambridge Scholars Publishing. 2011. 259 pages.

Cecilia Alvstad, Adelina Hild and Elisabet Tiselius. "Methods and Strategies in Process Research. Integrative Approaches in Translation Studies". In: Cecilia Alvstad, Adelina Hild and Elisabet Tiselius (eds). *Methods and Strategies of Process Research Integrative Approaches in Translation Studies*. Amsterdam: John Benjamins. 2011:1-9.

Cecilia Alvstad, Stefan Helgesson, and David Watson "Introduction: Geography, Literature, Translation" In: Cecilia Alvstad, Stefan Helgesson, and David Watson (eds) *Literature, Geography, Translation: Studies in World Writing*. Cambridge Scholars Publishing. 2011: 1-13.

Cecilia Alvstad "Översättning" ('translation') in Petersson, Margareta: *Världens litteraturer*. ('world literatures') Lund: Studentlitteratur. 2011: 30-34. (läromedel, nämns därför också under punkt 2 "andre faglige kvalifikationer" och bifogas som exempel på läromedelstext).

Cecilia Alvstad "Är det bara vita, heterosexuella män som skriver skönlitteratur i Latinamerika? Om att undersöka skandinaviska konstruktioner av en fjärran kontinents litteratur" ('are all Latin American writers white heterosexual men? On examining Scandinavian constructions of the literature from a continent far way') in *Litteratur i Gränzonen. Transnationella litteraturer i ett nordiskt perspektiv*. ('Literature in the border zone. Transnational literatures in a Nordic perspective'). Elisabeth Bladh och Christina Kullberg (eds) Falun: Högskolan Dalarna. 2011. 159-173.

Englund Dimitrova, Birgitta (2011). En översättare korsar sitt spår. Personlig översättningsvetenskaplig betraktelse; Slovo. *Journal of Slavic Languages and Literatures*, No 52, pp. 7-30

Norberg, Ulf (2011): Kerstin Ekmans jämtska i Guds barmhärtighet översatt till tyska av Hedwig M. Binder". I: IASS 2010 Proceedings Föredrag vid den 28:e studiekonferensen i International Association of Scandinavian Studies (IASS) i Lund 3-7 augusti 2010.

Norberg, Ulf (2011): "Einstürzende Neubauten (betyder ungefär Kollapsande nybyggen' – om exakthet och gardering vid icke-professionell översättning av enstaka ord och uttryck". I: Nissilä, Niina och Nestori Siponkoski (red.): VAKKI_SYMPOSIUM XXX1, Vasa, 11-12 februari 2011.

Norberg, Ulf (2011): "On cognitive processes during wordplay translation". I: Alvstad, Cecilia et al. (red.): *Methods and Strategies of Process Research. Integrative Approaches in Translation Studies*. Amsterdam/Philadelphia.

Pedersen, Jan. (2011). *Subtitling norms for television: an exploration focusing on extralinguistic cultural references* Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins

Wadensjö, Cecilia (2011) "Status of interpreters", in Gambier, Yves & Luc van Doorslaer (eds.) *Handbook of Translation Studies Online*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins (6 pages).

Wadensjö, Cecilia (2011) "Interpreting in Theory in Practice: Reflections about an alleged gap", in Alvstad, Cecilia, Adelina Hild and Elisabeth Tiselius (eds.) *Methods and Strategies of Process Research. Integrative Approaches in Translation Studies*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins (13-21).

Ordlista för tolkar svenska kurdiska (2011) Morena Azbel Schmidt (red). Fritzes Förlag, Stockholm

Ordlista för tolkar svenska albanska (2011) Morena Azbel Schmidt (red). Fritzes Förlag, Stockholm

SÄNDLISTA

Utbildningsdepartementet
 Universitet och högskolenheten
 Enheten för vuxenutbildning och
 studiestöd
Socialdepartementet
Justitiedepartementet
Arbetsmarknadsdepartementet
Regeringens samordningskansli

Riksdagen Kulturutskottet
 Utbildningsutskottet
Riksdagspartiernas gruppkanslier

Stockholms universitet, Rektor
” Förvaltningschefen
” Planeringsenheten
” Humanistiska fakulteten

Folkbildningsrådet
Kammarkollegiet
Domstolsverket
Migrationsverket
Institutet för språk och folkminnen, avd
Språkrådet
Specialpedagogiska Skolmyndigheten
Socialstyrelsen
Sveriges kommuner och landsting
Tolkskolan, Försvarsmakten

Axevallå folkhögskola
Fellingsbro folkhögskola
Härnösands folkhögskola
Katrinebergs folkhögskola
Medlefors folkhögskola
Nordiska folkhögskolan
Strömbäcks folkhögskola
Södertörns folkhögskola
Wiks folkhögskola
Västanviks folkhögskola
Västerbergs folkhögskola
Åsa folkhögskola
Önnestads folkhögskola

ABF Stockholm
Folkuniversitetet Göteborg
Medborgarskolan, syd
Studieförbundet Vuxenskolan, avd
Botkyrka/Salem

AUTOR Auktoriserade tolkars
riksorganisation
Dövblind ungdom
DHB, Riksförbundet för döva,
hörselskadade och språkstörda barn
Föreningen Auktoriserade rättstolkare i
Sverige
FAT, Föreningen auktoriserade
translatorer
FSDB, Föreningen Sveriges Dövblinda
Föreningen TOLFÖR
Föreningen Tolkledarna
HRF, Hörselskadades Riksförbund
SDR, Sveriges Dövas Riksförbund
SFÖ, Sveriges Facköversättares förening
STTF, Sveriges Teckenspråkstolkars
Förening
STOF, Sveriges Tolkförbund
Sveriges dövas ungdomsförbund
Sveriges Vuxendövtolkars förening
Tolkservicerådet
VIS, Vuxendöva i Sverige
Unga hörselskadade

Tolk- och översättarinstitutet

Stockholms universitet, 106 91 Stockholm. Tfn 08-16 20 00, www.tolk.su.se

**Stockholms
universitet**